

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski tednik.

Stane:

Za celo leto K 15.—
za pol leta 7:50
za četrt leta 3:80
za 1 mesec 1:30

Posamezna številka 40 vin.

Uredništvo in upravnništvo je v
Ptuju, Slovenski trg 3 (v starem
rotovžu), pritličje, levo.
Rokopisi se ne vrnejo.

Štev. 25

Ptuj, 21. septembra 1919

I. letnik

Našemu učiteljstvu.

Dr. Tone Gosak.

Razume se samo po sebi, da je uredba učitelja stara, kakor človeštvo samo. Vedno so bili ljudje, ki so znali več, kakor njihovi sodrugji in so jih podučevali.

V modernem smislu beseda pa se za naše slovensko pleme nahajajo početki učiteljskega stanu kot takega v dobah Marije Terezije in Jožefa II.

Takratna država je nujno rabila uradnikov, ki bi uradovali v jeziku, ki ga ljudstvo razume.

Iz te sebične potrebe države je počelo nastajati v saj deloma slovensko govoreče uradništvo in iz te potrebe se je počel gojiti po šolskih reformah Marije Terezije in Jožefa II. šola narodov jezik. V Ljubljani je bila posebna stolica za slovenščino. Jel je nastajati slovenski učiteljski stan.

Malo zavidanja vredna je bila njegova vloga, ker je bil slabo plačan in ni imel zaslužnega ugleda.

Naše slovensko pleme se je tekom nadaljnjih 10 letij polagoma razvijalo iz kmečkega stanu v razne stanove, napredovalo je po omiki, pri čemur gre učiteljstvu seveda velika zasluga. Vendar je še le po novem šolskem zakonu l. 1869 napredoval učiteljski stan kot tak na primerno višino.

Še le sedaj je bilo mogoče dobiti učitelju v družbi mesto, ki mu je po njegovem poklicu že davno pristojalo. V gmotnem oziru je boj trajal naprej ter se je razvijal skozi do zadnje dobe. Mnogo krivice se je v tem oziru godilo nositeljem izobrazbe, ker je pač žalostna resnica ugotovljena po nekem Francozu: „Človeštvo plačuje najboljšo tisto ljudi, ki ga morijo“, to so generali v vojni, potem pridejo na vrsto tisti, ki v prav posebni meri znajo zabavati; to so glasoviti pevci, igralci i. t. d.

Najslabše pa plačuje človeštvo učitelje, profesorje i. t. d., sploh taiste, katerim ima zahvaljevati svojo omiko, s tem svoj napredek in svoje blagostanje.

Vendar smo uverjeni, da bo v Jugoslaviji v tem oziru dotični Francoz moral uvideti svoj zmoti in bo učiteljstvo vsaj razmeroma dobro situirano.

Po svojem političnem prepričanju je učiteljstvo popolnoma naravno kot nositelj omike in napredka bilo vedno v vrstah naprednih strank.

Tako tudi danes v Jugoslaviji. Učiteljstvo tvori naravno organizacijo po vsej državi in ako ta organizacija učinkuje in deluje v sklenjenih vrstah, ima ogromen vpliv na dušo otroka, na odrastle in sploh na vse javno življenje.

Prav izrazito je označil upljiv učitelja nemški general Moltke po bitki pri Sedan z besedami: „Pri Sedan je zmagal nemški učitelj.“

Priznavam, da je imel največji vpliv na me ljudskošolski učitelj, ki ga smatram še danes za najboljšega izmed vseh, ki so me podučevali.

Vabimo in pozivamo gg. učitelje in

učiteljice na sotrudištvo pri javnem delovanju. Pri zadnjih shodih v ptujskem okraju so gg. iz učiteljskega stanu priredili in vodili, v kolikor je to bilo potrebno. Upamo in pričakujemo, da se zgodi to tudi v bodoče.

Vabimo Vas posebno k sotrudištvo pri „Ptujem listu.“ Korakajmo skupno pri razvoju države in stranke v znamenju dela in napredka.

Upamo in verujemo, da boste vzgajali jugoslovanski učiteji našo deco za naš jugoslovanski Sedan, ki nam osvobodi naše brate izpod italjanskega jarma.

Naše sodstvo.

List „Naš glas“, glasilo centralne zveze glavnih nameščencev v kraljevini SHS prinaša v zadnji številki z dne 15. t. m. jako pomemben članek o našem sodstvu. Članek vgotavlja žalostno dejstvo, da se vsakdo ugiba sodnijske službe; pobegajo od sodnije praktikantje in avskultantje, takorekoč v trumah, uhajajo že tudi sodniki in kmalu bo vrsta na okrajnih sodnikih. Naraščaja nobenega!

Vzrok temu splošnemu begu je slaba plača in slabo napredovanje v sodnijski službi.

Naslikano dejstvo mora s skrbjo navdati vsakega državljana, kateremu je pri srcu blagor domovine, blagor naroda.

Justitia est fundamentum regnorum! Pravica je podlaga vsaki državi. Kdo pa naj ščiti pravico, ako ni sodnikov, ki čuvajo, da se zakoni pravično izvajajo.

Dolžnost vsakega iz med nas je, da naznani nedostatke, katere je opazil v javno upravi. Ako se ne pritožujemo javno glede pogrškov, ki se gode v naši državi, se ne bodo razmere nikdar zboljšale. Naša politična uprava gre naprej v istem tiru, kakor se je gibala v stari Avstriji. Politiche oblasti se naravnost boje kako zadevo hitro in pa v stvari sami rešiti. „Prošnja se je odstopila v rešitev v Beograd, ali temu in temu od delku“ to je najbolj priljubljeno reševanje vlog. Da se pri politični oblasti ni nič zboljšalo, tega ne občutimo toliko, ker je bila tudi stara avstrijska politična uprava slaba. Drugače pa je z našimi sodnijami. Priznati moramo, da je bilo Avstrijsko pravosodstvo res izborna. Sodnije so bile splošno s sodniki dobro zasedene. Kako pa danes? Vzemimo Ptuj! Tu je bilo nekda devet do deset sodnikov. Ta teden posluje na celem sodišču le še reci in čitaj en sodnik. Vsi drugi so ali odpoklicani v Prekmurje, ali so na dopustu, ali bolani. Stranke prihajajo k sodišču ure in ure hoda, ker so pozvane. Ko pa pridejo na sodnijo, se jim tam reče: „Sodnika nema.“ Je sedaj huje, kakor je bilo ob prevratu, ko so nam pobegnili nemški sodniki. Kako to na ljudi vpliva, si lahko mislimo. Naš kmet mora nehote primerjati razmere, ki so obstojale poprej, z razmerami, kakoršne imamo danes. Nehote mora priti do zaključka, da je bilo še bolje ko so sodili pri sodiščih razni nemčurski sodniki, kakor pa sedaj, ko že kmalu sodnikov ne bo. Pri okrožnem so-

dišču v Mariboru ni bolje. Ker ni sodnikov, traja skoraj leto dni, predno pride do sporne razprave v kaki pravdi.

Po našem mnenju je dolžnost vlade, da se zagotovi v prvi vrsti dobre sodnike. Če se to ne zgodi, se nam je bati, da nastopijo pri nas orijentalne razmere. Razširilo se bo nezaupanje v pravico. Ljudje bodo morali seči po samopomoči in ugnezdila se bode splošna korupcija.

Poziv beguncem in prijateljem naših sotrpinov iz zasedenega ozemlja.

Konstituira se je velevažna akcija za begunce dne 25. septembra t. l. v Ptuj.

Naproša se vse vladne institucije, železnice kot urade, da gredo velikemu zborovanju v vsakem oziru na roko v najaktualnejših vprašanjih beguncem iz po Italjanih zasedenega ozemlja, ter se istovetno vabi in pozivlja vse begunce in njih zastopnike, kakor tudi legijonarje, da se v njih lastnem interesu polnoštevilno udeležijo tega zborovanja.

Pozivlja se tudi vsa ona društva in osebe, katere sočustvujejo z obupnim položajem cveta našega naroda, da po možnosti pripomorejo k tem važnim konstitucijam in iste podpirajo v vsakem oziru.

Začetek zborovanja ob 11. uri dopoldne v Mestnem parku v Ptuj. Zborovanje se vrši ob vsakem vremenu, ker politične razmere zahtevajo takojšnjih ukrepov.

Preskrba udeležnikov je v vsakem oziru zagotovljena. Železniška zveza ugodna, — opozarja se vpogledati vozni red radi zveze v Pragerskem.

Za konstitucijo stalnega Narodnega sveta za po Italjanih zasedenega ozemlja.

Tč. Narodni svet v Ptuj.

Dr. Jenko, tč. predsednik Bregant, tč. tajnik

Slinavka in parkljevka.

Piše dr. Ž. Živinozdravnik Dr. Zavrnik.

Slinavka in parkljevka, poprej tudi sajevec ali kuga na gobcu in parkljeh imenovana, je kužna bolezen dvoparkljarjev združena z mrzlico in razvojem mehurčkov in sledečih vgnid na gobcu, parkljih in vimenu. Kaj je pravzaprav vzrok, oziroma kateri bacil povzroči to bolezen, še ni dognano. Ve se le, da se oprime v prvi vrsti goveda in svinj, potem tudi ovce in koz, le zelo redko tudi mladih psov in maček ter konj.

Okužijo se živali večji del po skupnih napojih in krmi, paši po slinah, ki se cede bolni krm iz gobca. Prenese se po nastelji, posodi, rokah, nogah in obleki ljudi. Tudi perutnina zamore prenašati bolezen.

Prvi znaki bolezni so šepavost ali pa prenehanje žrenja ali vsaj popuščanja v žrenju. Kmalu se začno cediti vlečljive slinje iz gobca. Živina stoji pri tem o prestrašenim izrazom oči, na miru na mestu, ali brca z nogami. Počasi začne z gobcom na poseben način mlaskati in oprezno prepsicati. Kmalu se po-